מקבוצת כללית

מרכז רפואי כרמל ע"ש לידי דייויס
The Lady Davis CARMEL MEDICAL CENTER
HAIFA - ISRAEL

הבטחת הזנה בטוחה למטופלים עם הפרעות בליעה : העלאת שיעור התאימות בין המלצות קלינאית תקשורת להגשת המזון בפועל

רים זידאן, מנהלת שירות קלינאות תקשורת

ד"ר נופר בן דוד, קלינאית תקשורת

אסיל עראם-האשול, קלינאית תקשורת

רעות שאבו, קלינאית תקשורת

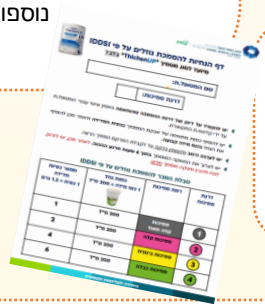
מבוא

הפרעות בליעה (דיספגיה) מעלות את הסיכון לאספירציה, סיבובים נשימתיים ותת-תזונה. מטופלים עם הפרעות בליעה זקוקים להערכת בליעה ע"י קלינאית תקשורת לצורך התאמת מרקם המזון, תנוחה, קצב ההאכלה, כלי האכלה ועוד. בפועל קיימים פערים בהגשה ובהתאמה האישית בין ההמלצות הניתנות לבין הביצוע ולא תמיד המטופל מקבל את המגש באופן המותאם לו. במהלך שנת 2025 נדגמו כ-100 מטופלים עם הפרעת בליעה שעברו הערכת קלינאית תקשורת, נמצא שרק 60% מהם קיבלו מגש מתאים לתוצאות הערכת הבליעה וההמלצה שהתקבלה ע"י קלינאית התקשורת.

שיטה

בעקבות הממצאים בוצעה במחלקות האשפוז תכנית לשיפור איכות במתודולוגיית **PDSA**: שלבי התכנון והביצוע (**P**lan-**D**o), שהושלמו במהלך 2025, כללו הטמעת נוהל אחיד להתאמת מרקמי מזון על פי IDDSI, הדרכת צוותי סיעוד ומחלקי מזון, בקרה שוטפת בזמן הארוחות, שילוט ליד מיטת המטופל, דף מידע מסכם להערכת הבליעה ועלוני הסבר למשפחות ולצוותים. בשנת 2026 בוצעה הערכת תוצאות ההתערבות (**S**tudy), ובעקבות הפערים שזוהו יושמו התאמות נוספות (**A**ct).

מטרה

לוודא שמטופל הסובל מהפרעת בליעה יקבל מגש המתאים להמלצה של קלינאית התקשורת והפריטים במגש יהיו בדרגת IDDSI תואמת למטופל ובטיחותית עבורו

תוצאות

בעקבות ההתערבות נצפתה עלייה מובהקת סטטיסטית בשיעור התאמת המרקם והמגש להמלצות קלינאית התקשורת מ-60% ל-83% (שיפור יחסי של 38.3%; $p < 0.001$). נתון זה משקף כי לאחר ההתערבות, הסיכוי של מטופל לקבל הזנה מותאמת ובטוחה היה גבוה פי 3.25 (OR=3.25) בהשוואה למצב הבסיס.

מסקנות

שיתוף פעולה רב-צוותי מהווה אבן יסוד בהטמעת נהלי בטיחות מורכבים במחלקות. השימוש בחלופות תקשורת חזותיות (שילוט ועלוני הסבר) מייצר רשת ביטחון ומבטיח רציפות מידע בין הצוותים, המטופל ובני משפחתו. ערכו המוסף של הפרויקט טמון בהבנה כי הערכת הבליעה מצריכה מעקב מתמשך על ידי קלינאית תקשורת לצורך התאמה מדויקת של הנחיות ההאכלה השונות.